C/2024/5923

2.10.2024.

MIŠLJENJE EUROPSKE SREDIŠNJE BANKE

od 30. kolovoza 2024.

o Prijedlogu uredbe o okviru za pristup financijskim podacima i izmjeni uredbi (EU) br. 1093/2010, (EU) br. 1094/2010, (EU) br. 1095/2010 i (EU) 2022/2554

(CON/2024/29)

(C/2024/5923)

Uvod i pravna osnova

Europska komisija donijela je 28. lipnja 2023. Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o okviru za pristup financijskim podacima i izmjeni uredbi (EU) br. 1093/2010, (EU) br. 1094/2010, (EU) br. 1095/2010 i (EU) 2022/2554 ([1]) (dalje u tekstu: „Prijedlog uredbe"). Europska središnja banka (ESB) smatra da Prijedlog uredbe spada pod njezinu nadležnost i odlučila je ostvariti svoje pravo, kako je propisano u drugoj rečenici članka 127. stavka 4. te u članku 282. stavku 5. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, da dâ mišljenje o Prijedlogu uredbe na vlastitu inicijativu.

Nadležnost ESB-a za davanje mišljenja temelji se na članku 127. stavku 4. i članku 282. stavku 5. Ugovora o funkcioniranju Europske unije jer Prijedlog uredbe sadržava odredbe koje utječu na zadaće ESB-a u vezi s bonitetnim nadzorom kreditnih institucija na temelju članka 127. stavka 6. Ugovora. Upravno vijeće donijelo je ovo Mišljenje u skladu s prvom rečenicom članka 17. stavka 5. Poslovnika Europske središnje banke.

1. Opće napomene

1.1. Prijedlog uredbe važna je komponenta europske strategije za podatke ([2]). Uspostavom pouzdanog pravnog okvira za upravljanje razmjenom podataka o klijentima u financijskom sektoru, osim u slučaju računa za plaćanje, nastoji se klijentima, pojedinačnim potrošačima i poduzećima omogućiti pristup personaliziranim proizvodima i uslugama utemeljenima na podacima koji bi mogli bolje odgovarati njihovim specifičnim potrebama. ESB pozdravlja cilj Prijedloga uredbe u pogledu uvođenja okvira za pristup podacima o klijentima i njihovu uporabu. Time bi se trebale promicati inovacije, povećati konkurentnost financijskih usluga i omogućiti veća kontrola klijentima nad vlastitim financijskim podacima. Prijedlogom bi se moglo doprinijeti i razvoju unije tržišta kapitala u mjeri u kojoj se njime potiče pružatelje da ponude širi raspon usluga koje su bolje prilagođene potrebama klijenata i da smanje naknade kako tržište postaje konkurentnije.

1.2. U Prijedlogu uredbe primjenjuje se pristup usmjeren na klijente tako što se osiguravaju alati kojima se omogućuje kontrola nad financijskim podacima klijenata. U tom pogledu, Prijedlogom uredbe daje se pravo klijentima da od vlasnika podataka ([3]) zatraže da s korisnicima podataka ([4]) dijele podatke o klijentima u svrhe i pod uvjetima koje klijenti izričito dopuštaju ([5]), čime se osigurava da se pri razmjeni podataka uvijek slijedi dopuštenje klijenta za takvu razmjenu podataka. U tu se svrhu Prijedlogom uredbe vlasnicima podataka nameću obveze da omoguće takav pristup ([6]) i osiguraju klijentima nadzorne ploče za dopuštenje za pristup financijskim podacima ([7]), koje im omogućuju praćenje i upravljanje odobrenjima koja su dali. Taj skup pravila, koji je osmišljen kako bi se povećala transparentnost i povjerenje klijenata u postupak razmjene podataka, dopunjen je dodatnim zaštitnim mjerama. One uključuju osiguravanje odgovornog postupanja s podacima o klijentima ograničavanjem pristupa podacima o klijentima financijskim institucijama koje već imaju odobrenje za rad i novoodobrenim pružateljima usluga pružanja financijskih informacija ([8]), koji predstavljaju novu kategoriju pružatelja usluga ([9]). Nadalje, od Europskog nadzornog tijela za bankarstvo i Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje

([1]) COM(2023) 360 final.
([2]) COM(2020) 66 final.
([3]) Vidjeti članak 3. točku 5. Prijedloga uredbe.
([4]) Vidjeti članak 3. točku 6. Prijedloga uredbe.
([5]) Vidjeti članak 3. točku 2. i članak 5. Prijedloga uredbe.
([6]) Vidjeti članke 4. i 5. Prijedloga uredbe.
([7]) Vidjeti članak 8. Prijedloga uredbe.
([8]) Vidjeti članak 6. Prijedloga uredbe.
([9]) Vidjeti članke od 12. do 14. Prijedloga uredbe.

zahtijeva se da u suradnji s Europskim odborom za zaštitu podataka izrade ciljane smjernice kojima se utvrđuje opseg uporabe podataka kojim se potrošača štiti od nepoštenog postupanja ili rizikâ od isključivanja ([10]). Osim toga, Prijedlogom uredbe zahtijeva se standardizacija podataka o klijentima i utvrđuju zahtjevi za stvaranje i upravljanje sustavima razmjene financijskih podataka kako bi se pojednostavnila razmjena podataka i osigurali jednaki uvjeti razvojem ugovornog okvira za pristup, transparentnost, naknadu, odgovornost i rješavanje sporova. Prijedlogom uredbe također se zahtijeva od nadležnih tijela da procijene usklađenost s tim zahtjevima povezanim s upravljanjem ([11]).

1.3. ESB napominje da podaci o klijentima koje su vlasnici podataka obvezni pružiti korisnicima podataka na zahtjev klijenta mogu uključivati podatke o ugovorima o hipotekarnim kreditima, zajmovima i računima, osim računa za plaćanje, kao i podatke iz procjene kreditne sposobnosti poduzeća koji se prikupljaju u postupku podnošenja zahtjeva za zajam ili zahtjeva za kreditni rejting ([12]). Podaci prikupljeni u skladu s Uredbom (EU) 2016/867 Europske središnje banke (ESB/2016/13) ([13]) (dalje u tekstu: „Uredba AnaCredit"), koji su podijeljeni s kreditnim institucijama putem mehanizma sustava povratnih informacija na temelju članka 11. Uredbe AnaCredit, ne smiju se dalje dijeliti s korisnicima podataka na temelju članaka 4. i 5. Prijedloga uredbe. Takva razmjena bila bi u suprotnosti s člankom 11. stavkom 1. Uredbe AnaCredit, kojim se upotreba tih podataka ograničava isključivo na upravljanje kreditnim rizikom od strane kreditnih institucija i poboljšanje kvalitete podataka o kreditima, čime se izričito zabranjuje njihovo otkrivanje drugim stranama, osim u određenim ograničenim okolnostima. Stoga bi ESB pozdravio izričitu izjavu u Prijedlogu uredbe kojom bi se pojasnilo da se podaci koji se razmjenjuju s kreditnim institucijama putem mehanizma sustava povratnih informacija na temelju članka 11. stavka 1. Uredbe AnaCredit isključuju iz razmjene s klijentima ili korisnicima podataka u skladu s člancima 4. i 5. Prijedloga uredbe.

1.4. Prijedlogom uredbe zahtijeva se od država članica da imenuju nadležna tijela odgovorna za obavljanje funkcija i izvršavanje dužnosti koje su njome predviđene ([14]). Kad je riječ o financijskim institucijama, u Prijedlogu uredbe kao nadležna tijela utvrđena su ona navedena u članku 46. Uredbe (EU) 2022/2554 Europskog parlamenta i Vijeća ([15]) (dalje u tekstu: „DORA") ([16]). Nadležna tijela moraju osigurati usklađenost s Prijedlogom uredbe prema ovlastima dodijeljenima u Prijedlogu uredbe i odgovarajućim pravnim aktima navedenima u članku 46. DORA-e ([17]), kojim se predviđa da se usklađenost s DORA-om osigurava za kreditne institucije koje je ESB klasificirao kao značajne u skladu s člankom 6. stavkom 4. Uredbe Vijeća (EU) br. 1024/2013 ([18]) (dalje u tekstu: „Uredba o SSM-u") prema ovlastima i zadaćama dodijeljenima u Uredbi o SSM-u ([19]). Ključno je napomenuti da je DORA usmjerena na operativnu otpornost, dok je osnovni cilj Prijedloga uredbe zaštita potrošača, a ta razlika može zahtijevati različite nadležnosti.

1.5. U tom kontekstu trebalo bi pojasniti ulogu ESB-a u okviru Prijedloga uredbe u pogledu njegove nadležnosti za bonitetni nadzor (vidjeti odlomak 2.).

2. **Pojašnjenje nadzornih ovlasti ESB-a**

2.1. Prijedlogom uredbe predviđa se da ESB nadzire usklađenost značajnih kreditnih institucija s njom. ESB je zabrinut da se Prijedlogom uredbe ESB-u tako dodjeljuju nadzorne zadaće koje nisu bonitetne prirode, nego se odnose na zaštitu potrošača. To ne bi bilo u skladu s činjenicom da Vijeće može jednoglasno dodijeliti ESB-u samo posebne zadaće povezane s bonitetnim nadzorom na temelju članka 127. stavka 6. Ugovora. Stoga se Uredbom o SSM-u, za potrebe bonitetnog nadzora, ESB-u povjerava zadaća osiguravanja usklađenosti značajnih kreditnih institucija sa

([10]) Vidjeti članak 7. Prijedloga uredbe.
([11]) Vidjeti članke 9. i 10. Prijedloga uredbe.
([12]) Vidjeti članak 2. stavak 1. točke (a) i (f) te članke 4. i 5. Prijedloga uredbe.
([13]) Uredba (EU) 2016/867 Europske središnje banke od 18. svibnja 2016. o prikupljanju granularnih podataka o kreditima i kreditnom riziku (ESB/2016/13) (SL L 144, 1.6.2016., str. 44.).
([14]) Vidjeti članak 17. stavak 1. Prijedloga uredbe.
([15]) Uredba (EU) 2022/2554 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o digitalnoj operativnoj otpornosti za financijski sektor i izmjeni uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU) br. 648/2012, (EU) br. 600/2014, (EU) br. 909/2014 i (EU) 2016/1011 (SL L 333, 27.12.2022., str. 1.).
([16]) Vidjeti članak 17. stavak 4. Prijedloga uredbe.
([17]) Vidjeti članak 17. stavak 4. Prijedloga uredbe.
([18]) Uredba Vijeća (EU) br. 1024/2013 od 15. listopada 2013. o dodjeli određenih zadaća Europskoj središnjoj banci u vezi s politikama bonitetnog nadzora kreditnih institucija (SL L 287, 29.10.2013., str. 63.).
([19]) Vidjeti članak 46. točku (a) DORA-e.

svim relevantnim aktima Unije, kojima se kreditnim institucijama nameću zahtjevi da, među ostalim, imaju pouzdane postupke upravljanja rizicima i mehanizme unutarnje kontrole ([20]). Uloga ESB-a u tom pogledu ograničena je na osiguravanje da kreditne institucije provode politike i postupke za procjenu i upravljanje svojom izloženošću bonitetnim rizicima, uključujući rizike povezane s različitim aspektima poslovnih modela banaka, rizik upravljanja i operativni rizik. Te se zadaće dodjeljuju ESB-u kako bi se osigurala sigurnost i pouzdanost kreditnih institucija te stabilnost financijskog sustava ([21]). Stoga se ESB može smatrati nadležnim tijelom samo u onoj mjeri u kojoj je to potrebno za izvršavanje zadaća koje su mu dodijeljene na temelju Ugovora i Uredbe o SSM-u ([22]).

2.2. Prijedlogom uredbe nastoji se postići cilj zaštite potrošača, a ne osigurati sigurnost i pouzdanost kreditnih institucija. To se postiže (1) utvrđivanjem pravila o razmjeni financijskih podataka klijenata i pristupu tim podacima i (2) nastojanjem da se osigura da ta pravila ispunjavaju zahtjeve i obveze potrebne za povećanje kontrole i transparentnosti. Stoga nadzor usklađenosti značajnih kreditnih institucija sa zahtjevima iz Prijedloga uredbe nije obuhvaćen područjem primjene nadležnosti ESB-a za bonitetni nadzor na temelju Ugovora i Uredbe o SSM-u. Taj je zaključak u skladu s uvodnom izjavom 28. Uredbe o SSM-u, u kojoj se pojašnjava da zaštita potrošača nije jedna od nadzornih zadaća dodijeljenih ESB-u te da ostaje u nadležnosti nacionalnih tijela. Stoga bi u tekstu Prijedloga uredbe trebalo nedvosmisleno pojasniti da ESB nije određen kao nadležno tijelo kojem su povjerene zadaće zaštite potrošača ([23]), uključujući u njegovoj ulozi konsolidirajućeg nadzornog tijela ([24]).

2.3. Međutim, ESB naglašava potrebu za pružanjem jasne pravne osnove kako bi se osigurala suradnja ([25]), što uključuje olakšavanje relevantne razmjene informacija između ESB-a i nadležnih tijela imenovanih u skladu s Prijedlogom uredbe. To je u skladu s uvodnom izjavom 29. Uredbe o SSM-u, u kojoj se navodi da bi ESB trebao, na odgovarajući način, u potpunosti surađivati s nacionalnim tijelima koja su nadležna za osiguravanje visoke razine zaštite potrošača.

2.4. Na temelju toga, ESB predlaže da se članak 3. stavak 4. i članak 17. stavak 4., članak 18. stavak 1. točka (b) podtočka v. i članak 26. stavak 1. Prijedloga uredbe izmijene kako bi se osiguralo da nadležnosti ESB-a iz Prijedloga uredbe odražavaju zadaće koje su mu dodijeljene na temelju Ugovora i Uredbe o SSM-u.

Kada ESB predlaže izmjenu prijedloga uredbe, konkretni prijedlozi izmjena navedeni su u posebnom tehničkom radnom dokumentu kojem je u tu svrhu priloženo obrazloženje. Tehnički radni dokument dostupan je na engleskom jeziku na mrežnim stranicama EUR-Lex.

Sastavljeno u Frankfurtu na Majni, 30. kolovoza 2024.

Predsjednica ESB-a
Christine LAGARDE

([20]) Vidjeti članak 4. stavak 1. točku (e) Uredbe o SSM-u.
([21]) Vidjeti uvodnu izjavu 30. Uredbe o SSM-u.
([22]) Opažanje da se ESB-u mogu dodijeliti samo zadaće bonitetnog nadzora ne dovodi u pitanje mogućnost da države članice dodijele nadzorne zadaće utvrđene u Prijedlogu uredbe nacionalnim bonitetnim tijelima.
([23]) Vidjeti stavak 2. Mišljenja CON/2021/40 Europske središnje banke od 29. prosinca 2021. o Prijedlogu uredbe o utvrđivanju usklađenih pravila o umjetnoj inteligenciji (SL C 115, 11.3.2022., str. 5.).
([24]) Vidjeti članak 18. stavak 1. točku (b) podtočku v. Prijedloga uredbe.
([25]) Vidjeti odjeljak 3. Mišljenja CON/2022/4 Europske središnje banke od 16. veljače 2022. o Prijedlogu uredbe o osnivanju tijela za suzbijanje pranja novca i financiranja terorizma (SL C 210, 25.5.2022., str. 5.).